

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 577/2013-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. novembra 2013 v senáte zloženom z predsedu Milana Ľalíka a zo sudcov Marianny Mochnáčovej a Petra Brňáka prerokoval prijatú sťažnosť J. O., T., zastúpenej advokátkou JUDr. M. P., Ž., pre namietané porušenie jej základných práv na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 361/2004 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo J. O. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, právo zaručené čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základné právo zaručené čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 361/2004 porušené boli.

2. Okresnému súdu Žilina prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 361/2004 konať bez zbytočných prietáhov.

3. J. O. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré je Okresný súd Žilina povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Žilina je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia J. O. advokátskej kancelárii JUDr. M. P., advokátka, s. r. o., Ž., v sume 331,12 € do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. júla 2013 doručená sťažnosť J. O. (ďalej len „sťažovateľka“) pre namietané porušenie jej základných práv podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 361/2004.

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka ako účastníčka napadnutého konania podala 10. mája 2013 predsedovi okresného súdu sťažnosť proti porušovaniu jej práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ktorý ju uznal za dôvodnú, za čo sa jej ospravedlnil, ale aj napriek tomu vec nie je skončená.

3. Na základe uvedeného sťažovateľka v sťažnosti navrhla, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Základné právo J. O. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a v čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd Okresným súdom v Žiline postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 361/2004 porušené bolo.

Okresnému súdu v Žiline prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 361/2004 konať bez zbytočných prietáhov.

J. O. priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 4.000,- € (slovom štyritisíc eur), ktoré je Okresný súd Žilina povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Okresný súd Žilina je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia sťažovateľa advokátskej kancelárii JUDr. M. P., advokátka, s.r.o., Ž., vo výške 331,12 € na účet č.: ... .“

4. Predseda okresného súdu vo vyjadrení z 2. októbra 2013 uviedol, že v predmetnej veci sa koná priebežne a k prietahom došlo iba z objektívnych dôvodov; zároveň súhlasil s upustením od ústneho pojednávania.

5. Aj sťažovateľka súhlasila s upustením od ústneho pojednávania.

6. Ústavný súd preto podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania a vo veci rozhodol na neverejnom zasadnutí senátu.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

8. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy má každý právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

9. Ústavný súd pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. čl. 38 ods. 2 listiny si osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, I. ÚS 65/04, I. ÚS 182/06).

10. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza spravidla až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu.

Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo, lebo oneskorená spravodlivosť nie je žiadna spravodlivosť.

11. Podľa § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) v konaní postupuje súd... tak, aby ochrana bola rýchla účinná.

Podľa § 100 ods. 1 OSP len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola do najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Podľa § 114 ods. 1 OSP súd pripraví pojednávanie tak, aby bolo možné rozhodnúť o veci spravidla na jedinom pojednávaní.

12. O priet'ahoch v súdnom konaní možno hovoriť vtedy, ak súd vôbec, resp. dôsledne nevyužije tie procesné inštitúty alebo iné prostriedky, účelom ktorých je zabezpečenie nielen účinnej, ale tiež rýchlej ochrany práv alebo záujmov účastníkov konania.

13. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre s'ťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

a) Pokiaľ ide o kritérium zložitosť veci, posúdením namietaného konania podľa prvého kritéria ústavný súd dospel k záveru, že preskúmané konanie je po právnej i skutkovej stránke dosť zložitá – jeho predmetom je konanie o zrušenie a vyporiadanie spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam, ktorého sa zúčastňuje veľa účastníkov konania (iba 44 odporcov). Na „komplikovaný“ priebeh súdneho konania pre veľký počet účastníkov poukázala vo svojom vyjadrení aj konajúca sudkyňa okresného súdu, najmä s ohľadom na neznámy pobyt niektorých účastníkov, či ich umretie v priebehu sporu, a tým nutnosť vykonať dedičské konanie a pod. Podľa názoru ústavného súdu preto možno konštatovať, že doterajšia dĺžka konania značne závisela od zložitosti a komplikovanosti veci týkajúcej sa nedoložených vlastníckych práv k nehnuteľnostiam u veľkého počtu spoluvlastníkov.

b) Pri hodnotení druhého kritéria – teda správania s'ťažovateľky v preskúmanom konaní – ústavný súd nezistil skutočnosti, ktoré by svedčili o závere, že aj s'ťažovateľka sa pričínila o doterajšiu dĺžku konania.

c) Naostatok sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v namietanom konaní a v tejto súvislosti zistil, že aj okresný súd spôsobil predĺženie konania jednak svojou nečinnosťou (najmä do roku 2008), a potom svojou neefektívnou a nesústredenou činnosťou pri riešení daných vzťahov. V tejto súvislosti musíme dodať, že na splnenie požiadaviek čl. 48 ods. 2 ústavy či čl. 6 ods. 1 dohovoru nestačí, aby súd vo veci iba vykonával určité procesné úkony (bez ohľadu na ich počet), ale je potrebné, aby vec bola právoplatne skončená po niekoľkých pojednávaniach v horizonte 3– 4 rokov na okresnom súde. Tým si sudca vytvorí časový priestor na skončenie ďalších vecí a zároveň prinavrátí súdnej moci takú prestíž, akú by mala mať v demokratickom právnom štáte.

14. Vzhľadom na uvedené skutočnosti a celkovú dĺžku konania (9 rokov) je ústavný súd toho názoru, že okresný súd v prerokováanej veci zjavne prekročil dané medze konať bez zbytočných prietahov a skončiť ju v primeranej dobe v zmysle uvedeného čl. 48 ods. 2 ústavy či čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorého porušenie sťažovateľka namietala.

15. Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo (nečinnosťou súdu), prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia. Vzhľadom na to, že okresný súd vo veci ešte nerozhodol, ústavný súd mu prikázal, aby konal bez zbytočných prietahov podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde.

16. Keďže ústavný súd rozhodol o tom, že bolo porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia, ktoré je podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde náhradou nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch. Vzhľadom na okolnosti prípadu, povahu veci a celkovú dĺžku konania dospel ústavný súd k záveru, že v danom prípade suma 2 000 € zodpovedá primeranému finančnému zadosťučineniu sťažovateľky za ujmu, ktorú zatiaľ utrpela. Riadil sa pritom najmä judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (porov. Keszeli v. SR a pod.), ale aj úvahou, že cieľom primeraného

finančného zadosťučinenia je len zmiernenie nemajetkovej ujmy, teda určitá satisfakcia za dlhotrvajúci stav právnej neistoty, týkajúcej sa výsledku súdneho sporu a zapríčinennej výlučne súdom.

17. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľke vznikli trovy konania z dôvodu jej právneho zastúpenia advokátkou za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, napísanie sťažnosti) v celkovej sume 331,12 €, ktorú jej uhradí Okresný súd Žilina.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. novembra 2013